

Vliv obhospodařování a místních podmínek na ochranu ptáků na polopřirozených pastvinách

Ve střední a jihozápadní Evropě prakticky vymizely polopřirozené pastviny se suchou vegetací. V severní a východní části Evropy jsou však tyto druhově bohaté biotopy stále poměrně běžné (cca 3500 km² v 25000 lokalitách), i když v i zde dochází k jejich poměrně rychlému mizení. Švédská vláda se rozhodla tento pokles zastavit pomocí rozsáhlých dotací do obhospodařování a restaurace polopřirozených pastvin, především s cílem chránit botanické hodnoty těchto lokalit. Autoři této studie srovnali současné předpisy obhospodařování s habitatovými preferencemi 23 ptáků zemědělské krajiny, kteří hnízdí na 88 suchých polopřirozených pastvinách v jiho-centrálním Švédsku.

Celkem bylo nalezeno 29 druhů, obhajujících svá teritoria na celkem 88 pastvinách. Obecně byly denzity ptačích populací o mnoho vyšší na pastvinách, než v okolní zemědělské krajině. Za opravdové specialisty na polopřirozené pastevní biotopy (tedy že v tomto biotopu loví a hnízdí převážně) lze označit minimálně 4 druhy z 12 testovaných pro tuto vlastnost: žlunu zelenou, krutihlava obecného, bělořita šedého a ťuhýka obecného. Jejich hnízdní hustoty byly významně korelovány se zstoupením tohoto biotopu v krajině.

Využitelné výstupy:

Poloha v krajině

Analýza odhalila dvě skupiny pastvin. První skupina se odlišuje tím, že v ní jsou vysoké početnosti (> 20 %) zvonků zelených a strnadů obecných, zatímco druhá skupina je charakteristická častým výskytem (5–10 %) bažantů, skřivanů polních a bělořitů šedých.

První skupina byla asociována s vysokým podílem lesů podél hranic pastvin a vysokým počtem skupin stromů přímo v pastvinách, zatímco ve druhé skupině bylo stromů málo a sousedila s otevřenými biotopy, například i s poli. Jelikož všechny pastviny se nacházejí ve stejné, běžné, zemědělské krajině, má jejich konkrétní poloha a tedy charakter sousedních pozemků, zásadní vliv na obsazení těchto ploch ptáky.

S podílem stromů v pastvinách také pozitivně korelovala početnost dvou hlavních hnízdních predátorů – vrány šedé a straky obecné. Rozdíly mezi jednotlivými pastvinami přisuzují autoři lokálnímu predáčnickému tlaku a dostupnosti potravy.

Vlastnosti biotopu, ovlivněné jeho obhospodařováním

Tři druhy (konipas bílý, bělořit šedý a drozd kvíčala) vykazují pozitivní asociaci a jeden (pěnice hnědokřídla) negativní asociaci s podílem krátké vegetace (< 5 cm) na hranicích pastviny. Čtyři druhy (pěnice pokřovní, straka, zvonek zelený a konopka obecná) byly pozitivně korelovány s přítomností jalovců na hranicích pastviny. Pět druhů (pěnice pokřovní, p. hnědokřídla, ťuhýk obecný, zvonek zelený a strnad obecný) bylo pozitivně korelováno s trnitými keři, jeden druh byl s nimi korelován negativně (bělořit šedý). Několik druhů často loví kořist v polích či na jejich okrajích (např. bažant obecný, skřivan polní, vrabec domácí, stehlík obecný, konopka obecná). Pasení luk nejenže zvyšuje diverzitu bezobratlých živočichů, ale pomáhá je také exponovat, takže jsou pak snadněji dostupní coby potrava pro ptáky lovcí na zemi.

Výška porostu a množství keřů a stromů v pastvině jsou silně ovlivněny způsobem obhospodařování. Přitom mají na společenstvo ptáků zásadní vliv (každý druh má trochu jiné nároky). V okolní zemědělské krajině však keře (zejména v podobě hranic mezi pozemky) téměř úplně chybí. Je to důsledek intenzifikace zemědělství. Význam křovin („živých plotů“) byl potvrzen i mnoha studiemi z Velké Británie. Pro ptáky hnízdící v křoví jsou proto polopřirozené pastviny s liniemi nebo ploškami křovin velmi důležité.

Lze shrnout, že polopřirozené pastviny mohou (v závislosti na způsobu obhospodařování a poloze v rámci zbytku zemědělské krajiny) plnit dva důležité požadavky pro hnízdící ptáky: poskytovat bezpečná hnízdní teritoria a blízko nich dobrá místa pro shánění potravy. Mnoho předchozích studií zkoumalo tyto nároky hnízdních ptáků samostatně, ale autoři této studie podotýkají, že podstatná je kombinace těchto dvou faktorů.

Obrázek 1 (tabulka):

Korelační koeficienty ploch polopřirozených pastvin a hnízdních hustot jednotlivých druhů (párů/ha).

Obrázek 2 (tabulka):

Korelační koeficienty jednotlivých vlastností polopřirozených pastvin a početností ptáků na pastvinách.

Obrázek 3 (graf):

Počet hnízdících druhů ptáků, které byly významně pozitivně nebo negativně korelovány se zastoupením různých vlastností pastvin. Bílé sloupečky – pozitivní asociace, černé sloupečky – negativní asociace.

Grafické přílohy: [table2.png](#) [1]

 [table3.png](#) [2]

 [1-s2.0-s0006320799000221-gr2.gif](#) [3]

Zdroj: Pärt T, Söderström B. 1999: The effects of management regimes and location in landscape on the conservation of farmland birds breeding in semi-natural pastures. *Biological Conservation* 90: 113-123.

Zadal: Michal Němec

URL zdroje: <http://www.forumochranyprirody.cz/vliv-obhospodarovani-mistnich-podminek-na-ochranu-ptaku-na-poloprirozenych-pastvinach>

Odkazy:

[1] <http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/table2.png>

[2] <http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/table3.png>

[3] <http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/1-s2.0-s0006320799000221-gr2.gif>